

עולת שבת בישבתו

תזריע - מצורע

מתורתם של רבותינו הקדושים ממונקאטש

תזכין ענינים

ניצוץ אור

צמצום הדיבור לטובת ישראל / זריעת צדקה מוליד כל טוב / לפי ערך עבודת האדם כך תורתו / אין טומאה בזמן שהולד לומד תורה / כל אחד יש לו נסיונות מיוחדות / האדמה גרמה להאדם לחטוא / להתפלל רק על צרכי רבים / יראת ישראל מלימוד הלכות נגעים / נגע בעור בשר נמשך מזוהמת הנחש / שמחת הנשמה היא שמחה אמיתית / דור שכולו חייב / גאווה היא קליפה עמוקה ודקה / ל'תקן' נגע ה'נתק' / כל הפוסל במומו פוסל / לתקן נפשו על אתר / מעלת הנסיעה לצדיק להנצל מגאווה / מצוות החוטא נשמר כפקדון אצל הצדיק / כל חטא גורם צער השכינה / 'ועולה לא נמצא בשפתיו' / תיקון מדת הגאווה על ידי התדבקות בהן / לעסוק ברפואת נגעי נפשו / השגחה פרטית ולא בטבע / לשון הרע חיה שעדיין עומדת ומזקת / 'נעביד להון כתרין במילין יקירין' / תרי גוויני לשון הרע וטהרתם / להיות שמח בחלקו / קול תורה ותפלה ישמע בבית יהודי / תיקון חלק נפשו לבנין בית המקדש / לחשוב אשר אין לו בית / וזוונות נעשים כזכיות ועטרות לראש

ירמדנו רבינו

חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד

לבנת הספיר

טמא יקרא (יג, מה) / ורחץ במים (יד, ח) / והעמיד הכהן המטהר (יד, יא)

הרכבה ומנהג

אמירת הפיוטים בשבתות שבין פסח לשבועות

דעה חכמה לנפשך

וספרתם לכם... שבע שבתות תמימות תהיינה

מיריין שפירין

ביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ב)

עולת שבת בשבתו

יצא לאור על ידי:

הוצאת אמת

אור תורה מונקאטש

מכון להר"ל ולהפיץ ספרי רבותינו הקדושים

Published By:

Emes Publishing Inst.

Ohr Torah Munkacs

P.O.B. 393

Brooklyn, New York 11219

Tel: 347.408.5208

Fax: 718.504.3526

Email: EmesOnline@gmail.com

כל הזכויות שמורות ל:
הוצאת אמת

Copyrighted © 2019 by:

Emes Publishing Inst.

All rights reserved to publisher

The entire text has been newly

edited designed and set.

No part of this book may be

reproduced in any form,

including information storage

or retrieval, in whole or in part,

without written permission

from the copyright holder

רובי המאמרים הופיעו

בליניו 'חודש בחודש'

שיצאו לאור על-ידי:

איחוד חסידי מונקאטש

עמוד גוגאפיק
אלעזר בראדי
929.301.6149

פרשת תזריע מצורע

◇◇◇◇◇ זריעת צדקה מוליד כל טוב ◇◇◇◇◇

אשה כי תזריע וילדה זכר (ב,ב)

הנה נודע מה שאמרו חז"ל (תענית כג, א) שהאשה תפלתה נשמעה יותר, כעובדא דאבא חלקיה, משום דמקרבי הנייתה - שנותנת המאכל לעני. ויש לומר, שהצדקה נקראת זריעה, כמו שנאמר (הושע י, יב) זרעו לכם לצדקה. ואל זה מרמז הכתוב "אשה כי תזריע" תחלה, שנותנת הצדקה תחלה, "וילדה זכר" שהוא מולידה בתפילתה כל הטוב בבחינת משפיע שנקרא זכר.

יודעי בינה

◇◇◇◇◇ לפי ערך עבודת האדם כך תורתו ◇◇◇◇◇

אשה כי תזריע נז' (ב,ב)

וברש"י: כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה וכו'. יש-לפרש, דהנה הטעם שיצירת האדם היה בסוף הוא, כי האדם נברא לצורך העולם, ולכן נברא האדם רק

◇◇◇◇◇ צמצום הדיבור לטובת ישראל ◇◇◇◇◇

וידבר ד' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר (יב,א)

יש להתבונן בתיבת "לאמר". דהנה בכל מקום שנאמר "לאמר", כוונתו לומר לזולת, ואם-כן כיון שנאמר אחר כך "דבר אל בני ישראל", למה לי "לאמר". ויש לפרש, שהוא מלשון אימרא המצמצם את הבגד. דהנה אי-אפשר לומר שכל אחד מישראל השיג במצוה טעמה וסודה כהשגת משה רבינו מפי השם יתברך, כי לא יוכלו לסבול. ועל-זה נצטווה משה לצמצם הדיבור באמרו המצוה לישראל, כדי ששיג כל אחד טעם וסוד רק כפי כחו ושכלו ונשמתו. ובזה יצדק גם-כן "דבר אל בני ישראל לאמר" שגם הם נצטוו על ככה, שהגדול בלמדו לקטן, יצמצם הענין כפי השגת כח הקטן.

אנא דכלה

"ערלתו". אלא שלכל אחד ואחד מישראל יש לו יצר הרע ונסיגנות המיוחדות לו, שאינו דומה לזה של חבירו, שהרי כשם שפרצופיהם אינם שוים כך דעותיהם אינם שוים. וזה "ימול בשר ערלתו", הערלה המיוחדת לו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ האדמה גרמה להאדם לחטוא ◇◇◇◇◇

וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה (ב, ז)

במסורה "דמיה" ג': א] דין. ב] והיא גילתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח). ג] וגילתה הארץ את דמיה (ישעיה כו, כא). יש לפרש כוונתו, על-פי הידוע מה שאינא בספר הקדוש אוהב ישראל (פרשת בראשית ד"ה ויאמר אלקים תדשא), שחטא האדמה - ששינתה מציווי הבורא והוציאה עץ עושה פרי - היה בבחינת עבירה לשמה, כדי שהאדם - שנוצר מן האדמה - יהא לו פתחון-פה לומר שהוא נוצר מן האדמה שכבר חטאה קודם, והיא היא שגרמה לו לחטוא, עיין שם. וזהו שתמה המסורה, איך מועיל "וכפר הכהן וטהרה ממקור דמיה", הלא היא "גילתה את מקור דמיה". ועל-כך באה התשובה כי "וגילתה הארץ את דמיה", וממילא אין היא אשמה.

תפארת בניס

◇◇◇◇◇ להתפלל רק על צרכי רבים ◇◇◇◇◇

וטהרה ממקור דמיה (ב, ז)

"ממקור" במסורה ב': כאן - חסר, ואיך - מלא: "ממקלות ברכו אלקים ד' ממקור ישראל" (תהילים סח, ל). ויש לפרש, דהנה הדם שבנפש האדם, רומז על נפשו הבהמית המתאווה. והנה ידוע, שאין לו

לאחר בריאת כל העולם. ולזה אמרו "כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף", היינו שלפי ערך שהאדם עובד וטורח לצורך הרבים והעולם - תכלית יצירתו לבסוף, "כך תורתו נתפרשה", כך מתפרשת לפניו התורה-הקדושה. ועיין בריש תיקוני זור הקדוש "המשכילים יזהירו כזהר הרקיע" (דניאל יב, ג) אלו רשב"י וחברייא, שניתנה רשות לחבורתם לגלות להם סתרי תורה. והנה מסיים הקרא "ומצדיקי הרבים ככוכבים גו", והיינו שבזכות שהם מצדיקי הרבים זוכים ש'תורתם מתפרשת', שמגלים להם סתרי תורה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇ אין טומאה בזמן שהולד לומד תורה ◇◇◇

אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה (ב, ט)

יש לפרש, דהנה אמרו חז"ל (גדה ל, ב) למה הולד דומה במעי אמו כו', נר דלוק לו על ראשו וכו' ומלמדין אותו כל התורה כולה כו', וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה כו'. ויש לפרש "אשה כי תזריע" - שכל אותו הזמן "שיש לה במעיה ולד אשר נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו כל התורה כולה", אי אפשר שישרה בה טומאה, אך לאחר ש"ילדה זכר" - שאז "בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה", אזי "וטמאה שבעת ימים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇ כל אחד יש לו נסיגנות מיוחדות ◇◇◇

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (ב, ט)

לכאורה הוי ליה להכתוב למימר "וביום השמיני ימול בשר הערלה", ולמה כתב

הטיל זוהמא בגופם, ונתהווה מ"כתנות אור" - "כתנות עור", בשר ממש חומרי, מוכשר לכל מיני נגעים וחלאים. והשם יתברך נתן לנו אור התורה שעל ידה יהפוך האדם שוב מכתנות עור - לכתנות אור. ובעבור האדם על התורה, חוזרת אליו זוהמת הנחש והנגעים חלים עליו. וזהו "אדם", כלומר אדם הראשון, על-ידי חטאו המשיך לזוהמת הנחש ולעור בשר, על-כן "היה בעור בשרו שאת גו".

אגרא דכלה

◇◇◇◇◇ שמחת הנשמה היא שמחה אמיתית ◇◇◇◇◇

והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג, ב)

אמרו חז"ל (במדב"ר פי"ג ה) כל מקום שנאמר והיה - לשון שמחה. ושמחה גשמית, בעור בשרו, היא נגע צרעת, כי השמחה האמיתית צריכה להיות באור נשמתו.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ דור שכולו חייב ◇◇◇◇◇

וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר את הנגע כולו הפך לבן טהור

הוא (יג, ג)

אמרו חז"ל (סנהדרין יז, א) סנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו. ועוד אמרו (שם צח, א) אין בן דוד אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב. ויש לומר שרמוז כאן ענין זה, "וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו", בבחינת כולו חייב, אז "וטהר את הנגע", דיען שהוא "כולו" - משום-הכי "הפך לבן טהור הוא".

כ"ק ארמו"ר שליט"א

לאדם להתפלל רק בשביל טובת עצמו, אלא ישים מגמתו על צרכי רבים המרובים, שיושיעם ד'. ואז ממילא יוושע גם הוא לטובה בקרב ישראל. וזהו שרומז המסורה "וטהרה ממקד דמיה", חסר, שיטהר האדם מלחשוב רק לטובת עצמו, כי חסרון גדול הוא, ואיננו התכלית. רק "במקהלות ברכו אלקים", על הרבים, בבחינת "קהל גדול ישובו הנה" (ירמיה לא, ז), ואזי יהיה "ממקוד ישראל", ישועתם וגם ישועתו.

חיים ושלום

◇◇◇◇◇ יראת ישראל מלימוד הלכות נגעים ◇◇◇◇◇

אדם כי יהיה בעור בשרו גו' (יג, ב)

ובמדרש (ויקרא רבה פט"ו ד): כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו, א"ל משה אל תתייראו, אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח. יש לפרש, דהנה ישראל נתייראו אפילו מלימוד הלכות נגעים, שהוא מילי הקופצת ח"ו אפילו על-ידי דיבור. ועל-כן השיב להם שלא יזיק להם ח"ו הלימוד, אדרבא על-ידי לימודם הלכות נגעים, הנגעים על ראש רשעים יחול, והם יהיו נקיים לפני ד'.

אגרא דכלה

◇◇◇◇◇ נגע בעור בשר נמשך מזוהמת הנחש ◇◇◇◇◇

אדם כי יהיה בעור בשרו גו' (יג, ב)

"אדם" כתיב ולא איש. בא לרמוז על אדם הראשון, אשר כידוע קודם החטא היו לאדם וחווה כתנות אור, שגופם היה מאיר כספירים, ולא היה מעותד ומוכשר לחלאים ונגעים. ורק אחר שנתפתו בעצת הנחש

שהוא רמז לדרכו של אדם, שאינו רואה חסרון ופגם בעצמו, רק אצל אחרים. וכן אמרו חז"ל (קידושין ע, א) כל הפוסל במומו פוסל. וזהו "טמא טמא יקרא", מי שהוא טמא, דרכו שטמא טמא יקרא לאחרים, שמסימני הצרוע אשר בו הנגע הוא מה שלאדם אחר הוא קורא טמא טמא, אבל את עצמו רואה כטהור.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

לתקן נפשו על אתר

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד, ב)

יש-לרמז בזה התיקון הראוי לפגם של מצורע - "מוציא רע". דאם אומר החוטא "זאת תהיה" ורק לאחר כן יתקן ולא על אתר, זהו "תורת המצורע" עדיין נגעו בו, רק "ביום טהרתו", באותו יום מיד "והובא אל הכהן" - דא קודשא בריך הוא (עיין זהר ח"ג מט, ב), היינו שישוב מיד לד' ותורתו.

שם שלמה

מעלת הנסיעה לצדיק להנצל מגאווה

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד, ב)

הנה כמה פעמים יביא היצר-הרע גאות בלב האדם לאמר לו הנה מעשיך טובים וישרים ואתה עובד את ד' כשאר עובדי ד'. אמנם לזה יש עצה לנסוע בכל עת לצדיק עובד ד' באמת יומם ולילה, ועל-די-זה ישבר לבו בקרבו, כי יראה עצמו כנגזז - כנס לגבי ענק, ויתבטל בעיני עצמו כמי שלא התחיל עדיין כלל בעבודת ד'. וזהו יש לרמז בהכתוב "זאת תהיה תורת המצורע" היינו החוטא שנכנס בו רוח שטות, אבל

גאווה היא קליפה עמוקה ודקה

ואיש או אשה כי יהיה בו נגע צרעת בראש או בזקן, וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמוק מן העור (יג, בט-ג)

נגע - היינו עון הגאות (כמו שאמרו חז"ל בערכין טז, א), וכי יהיה בו נגע "בראש" - שיתגאה בדעתו שיש לו ראש ומוח בחכמה נפלאה, או שיתגאה שהוא ראש בני ישראל, "או בזקן" - שיצמח גאותו ממה שהוא זקן ובא בשנים, "וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמוק מן העור" שזהו קליפה עמוקה ודקה ביותר מכל תאוות הלב, כי לפעמים ידמה בנפשו שגאותו הוא רק בבחינת ויגבה לבו בדרכי ד'. ועל-זה צריך תשובה עד שיטהר.

חיים ושלו

ליתקן נגע ה'נתק'

נתק הוא (יג, ג)

יש לפרש על פי הידוע מתיקוני זהר (הקדמה יב, א) על הכתוב (תזריע יג, נה) הפך הנגע את עינו, כלומר שמתהפך תיבת "נגע" למפרע, שאות 'עין' הופך להיות אות הראשון, ואז נעשה מ'נגע' - 'ענג'. על-דרך- זה יש לפרש גם בתיבת "נתק", שכשמהפכים אותו נעשה "תקן". והיינו שזהו תיקונו של הנתק - כשישוב בתשובה ויתקן כראוי.

חיים ושלו

כל הפוסל במומו פוסל

והצרוע אשר בו הנגע גו' וטמא טמא יקרא (יג, מה)

יש לפרש, דהנה אמרו חז"ל (נגעים פ"ה מ"ב) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ואיתא בספרים (מדרש שמואל אבות פ"א מ"ז)

שהכתוב מדבר אל החוטא שיתעורר לשוב ולהיטהר מחטאו, כי בכל פעם שחוטא, הוא גורם צער להשכינה הקדושה, אשר היא צריכה לשקוע - יחד עם החוטא - עוד יותר בגלות. ואומר "זאת תהיה תורת המוציא-רע - ביום טהרתו" בתשובה, שכל תשובתו יביא "אל הכהן", כלומר שיכוון לשוב בעד הכהן - הקב"ה, בגלל שהחוטא גרם ש"ויצא הכהן אל מחוץ למחנה" לתוך הגלות. ואזי מבטיחו הקרא ש"זראה הכהן - הקב"ה - והנה נרפע נגע צרעת מן הצרוע" ויעיד עליו שלא ישוב לכסלה.

חיים ושלים

~~~~~ ועולה לא נמצא בשפתינו ~~~~~

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (ד, ב)

המצורע פגם את זיבורו (ערכין טו, א), ועל כן אין דבריו נשמעים כשמוכיה אחרים. וזהו "ביום טהרתו", טהרה שלו, שהרי יכול לטהר רק את עצמו אבל לא את אחרים. לפיכך אמרה תורה "והובא אל הכהן", ללמוד אצלו שכיון ש"תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתי" (מלאכי ב, ו), לכן דבריו נשמעים - ויכול לפעול טהרה לא רק לעצמו, אלא אף "רבים השיב מעון".

כ"ק ארמור שליט"א

◊ תיקון מדת הגאווה על ידי התדבקות בכהן

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (ד, ב)

הנה בחינת הכהן מורה על מדת השפלות ועניויות, כמו שנאמר באהרן הכהן (במדבר טז, יא) "ואהרן מה היא" (עיי' חולין פט, א). ודין גרמא שנבחר לכהונה, כידוע ממה

"ביום טהרתו" שהיצר-הרע עומד לנגדו ואומר לו טהור אתה, שהנג עובד ד' כראוי, אז "והובא אל הכהן" לנסוע אל הצדיק, הכהן לא-ל עליון, ואז יראה שהוא לא התחיל לעבוד ד' כראוי.

תפארת כנים

◊ מצוות החוטא נשמר כפקודן אצל הצדיק

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (ד, ב)

הנה ידוע מספרים הקדושים על הכתוב (ירמיה ד, א) נירו לכם ניר ואל תזרע אל הקוצים, שהתורה והמצוות שאדם מקיים בעודו רשע, חוטפים החיצונים ממנו, והוי כמו זורע אל הקוצים. ובגלל זה איתא בכתבי הארז"ל (פרי עץ חיים שער העמידה) שנוטלים מצות הרשע ונותנים להצדיק, וכשבעליהן עושין תשובה, מחזיר הצדיק - שהוא טוב עין - את פקדונן לבעליהן. וזה לטובת הרשע, כי כל זמן שהמצוות בקפדון אצל הצדיק אין להקליפה שליטה לחטפם. ועל זה אמר הכתוב "זאת תהיה תורת המצורע", היינו שזה יהיה הסוף של התורה והמצוות של החוטא ומוצא-רע, "ביום טהרתו", כשיעשה תשובה ויטהר עצמו, יחזור ויקבלנו, שהרי "והובא" תורתו ומצוותיו "אל הכהן", הוא הצדיק אליו דבוק ומקושר, והוא ישמרים כפקודן.

תפארת כנים

~~~~~ כל חטא גורם צער השכינה ~~~~~

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן (ד, ב)

בזהר הקדוש (ח"ג מט, ב) איתא ש"הכהן" שבפסוקים אלו קאי על הקב"ה. ויש לפרש,

◇◇◇◇◇ השגחה פרטית ולא בטבע ◇◇◇◇◇

וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (י,ד)

יש לפרש "וראה הכהן" שיראה הכהן ויבין, כי אין הדבר בטבע, רק "והנה נרפא", כרגע יארע למראה עיניו שנרפא "נגע הצרעת מן הצרוע". כי הכל בהשגחה פרטיית מאת השם יתברך, ולא בטבע.

אגרא דכלה

◇◇◇◇◇ לשון הרע חיה שעדיין עומדת ומזקת ◇◇◇◇◇

ולקח למטהר שתי צפרים גו' (י,ד)

וברש"י: שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים שמפטפטין תמיד בצפוצץ קול. וצריך ביאור, למה צריך אחת חיה ואחת שחוטה. ואפשר שכן יש פטופט לשון הרע שהורסת רק בשעת הדיבור, וכנגדה מביא צפור שחוטה. אבל יש לשון-הרע שאף בשעה ששב היא עדיין חיה עומדת ומזקת, וצריך צפור חיה לבטל כוחה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ נעביד להון כתרין במילין יקירין ◇◇◇◇◇

וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות (י,ד)

ופירש"י: שהנגעים באים על לשון הרע. והנה אותיות נגע הם אותיות ענג, ועל-ידי מצות "ענג שבת" אפשר להפוך את הנגע לענג, כנודע מתיקוני זהר (הקדמה יב, א) על הכתוב (תזריע יג, נה) והנה לא הפך הנגע את עינו, שצריך להפוך מנגע לענג - על-ידי שהע' תחליף מקומה מסוף התיבה לתחילתה. וזה שאומרים (באזמר בשבחין) "נעביד להון כתרין במילין יקירין בשבעין

שכתב רש"י (ויקרא ט, ז) קרב אל המזבח, שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, ופירש הבעל-שם-טוב זי"ע (הובא בדגל מחנה אפרים ספ) לכך דייקא נבחרת משום שאתה בוש ועניו. ומדה זו של עניויות הוריש אהרן גם לזרעו אחריו, על דרך שאמר הכתוב (ויקרא כא, א) אמר אל הכהנים - בני אהרן, שמהות הכהונה בכל הדורות מתייחסת ונמשכת מאהרן הכהן. והנה הנגעים באים על גסות הרוח (כמו שדרשו חז"ל בערכין טז, א). ולכן "ביום טהרתו", שרוצה לטהר עצמו מחטאו של גסות הרוח, "והובא אל הכהן", שיגיע ויתדבק אל הכהן שמדתו הוא מדת העניויות, וזה יהיה תקנתו ורפואתו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

◇◇◇◇◇ לעסוק ברפואת נגעי נפשו ◇◇◇◇◇

וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (י,ד)

"צרעת" מיקרי המכה שבגוף הגשמי, ו"נגע הצרעת" הוא נגעי הנפש אשר מכחם בא הצרעת בגוף. לזה אמר, כאשר "וראה הכהן" המבין "והנה נרפא נגע הצרעת", דהיינו הרפואה בא דוקא כשיעסוק בנגעי נפשו - שישוב ויתחרט. מה-שאיין-כן אם הוא עוסק ברפואות טבעיות לרפא את הצרעת הגשמי, והנגע צרעת הפנימית כדקאי קאי, זה לא נרפא עדיין.

אגרא דכלה

של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן, וצריך ביאור. ואפשר שחלק מהבשורה טובה היתה, מה שיצרכו לנתוץ בתיהם של אמוריים אשר בקירותם טמון זהב, כי קיר בית של יהודי צריך שיהיו טמונים בו קול התורה וקול התפלה הנשמע בבית, ולא זהב וכסף.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

תיוקון חלק נפשו לבנין בית המקדש

כנגע נראה לי בבית (יד, לה)

איתא במסורה: נראה לי - ב', דין, ואידך מרחוק ד' נראה לי ואהבת עולם אהבתין על-כן משכתין חסד (ירמי' לא, ג). ויש לפרש, דכשמתאונן האדם במחשבתו ד"כנגע נראה לי" בחלק נפשי "בבית" מה שצריך לתקן בחלק נפשי בנין בית המקדש, שזה תלוי במעשינו ותשובתינו, כידוע. ומתעורר האדם בנפשו שלא עשה כראוי והחסיר בזה, ואם-כן הוא בעיני עצמו "מרחוק ד' נראה לי" מרחוק מהשי"ת, ואז אני אשכון את דכא (ישעי' נז, טו), על כן "ואהבת עולם אהבתין על כן משכתין חסד" חסדים מגולים.

חיים ושלום

לחשוב אשר אין לו בית

ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר

כנגע נראה לי בבית (יד, לה)

החושב "אשר לו הבית", ואינו מכיר שהוא של ד', סופו שימצא בו נגע "והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית".

כ"ק ארמו"ר שליט"א

עטורין דעל גבי חמשיין, שעל-ידי "מילין יקירין", היינו שמירה מלשון-הרע, נגרום בכך ש"שבעין עטורין", היינו ה"ע", מספר שבעים, יהיה "על גבי חמשיין", לפני ה"נ", ויתהפך מנגע לענג.

שם שלמה

תרי גווני לשון הרע ושהרתם

וכבס המטהר את בגדיו גו' ורחץ במים

וטהר (יד, ה)

יש לשון הרע הנאמרת רק בהיסח הדעת ומן השפה ולחוץ, וכנגדה יכבס בגדיו - לבוש חיצוני. ויש לשון-הרע הנאמרת בזדון ובכוונה, ועל זה לא די כיבוס בגדים, אלא בעינן גם שירחץ את עצמו במים.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

להיות שמח בחלקו

ואם רל הוא ואין ידו משנת (יד, כא)

יש לפרש, על פי מה שאמרו (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו. אכן "דל הוא" זה ש"אין ידו משנת" לעולם, שאם יש לו מנה רוצה מאתים כו', היפך בחינת עשיר השמח בחלקו.

כ"ק ארמו"ר שליט"א

קול תורה ותפלה ישמע בבית יהודי

ונתתי נגע צרעת בבית אריץ אחזתכם (יד,

לה)

פירש"י: בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות

זדונות נעשים כזכיות, וזה שאמר הכתוב
וזההרתם - לשון נזר ועטרה, את בני ישראל
מטומאתם היינו מהעוונות אשר נטמאו בה
ח"ו, שמהטומאות נעשה נזר ועטרה, על-ידי
התשובה מאהבה.

יודעי בינה

◇◇◇ זדונות נעשים כזכיות ועטרות לראש ◇◇◇

וזההרתם את בני ישראל מטומאתם (ט,
לא)

דהנה כל מצוה ומצוה נעשה עטרה וכתר
לראשו, וידוע שעל-ידי תשובה מאהבה

ירמדנו רבינו

חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד

תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - סעודה שלישית פ' תזריע מצורע תשנ"ח

וידבר ד' אל משה לאמר, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן. ובמדרש (ויק"ר פט"ז ב): זאת תהיה תורת המצורע, הה"ד (תהלים לד, יג) מי האיש החפץ חיים, מעשה ברוכל אחד שהיה מהזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים, אודקין עליה [ראו ונדחקו עליו כל העולם]. ר' ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה [ישב בטרקלינו והיה עוסק בפשטות המקראות], שמעיה דמכריז מאן בעי סם חיים, א"ל תא סק להכא זבון לי, א"ל לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך [לא אתה ולא אנשים כמותך צריך לזה], אטרח עליה [הפציר בו ר' ינאי], סליק לגביה הוציא לו ספר תהלים הראה לו פסוק "מי האיש החפץ חיים", מה כתיב בתריה "נצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב". א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה, ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו "מי האיש החפץ חיים". וכבר עמדו הרבה דרשנים לדרוש במדרש זה.

ונראה לפרש עוד, דהנה יש לתמוה על האי רוכל, מנא ליה שקיום "נצור לשונך מרע" הוא "סם חיים", הא מצינו לפרש קרא שדיבור רע ומרמה הוא סם המות, ולכן מי האיש החפץ חיים - פי' שאינו רוצה למות, ישמור לשונו מרע, אבל אין זה אומר שזה הופך להיות סם המוסיף חיים, כי כמובן לא כל דבר ומאכל שאינו סם המות נעשה לסם החיים, ואם כן שפיר יכולים לומר ששמירת פיו ולשונו אינו סם החיים. ובאמת נראה שכך הבין גם ר' ינאי בפירושו פסוק זה, וזהו שחידש לו

האי רוכל שלא זו בלבד שנמנע מלאכול סם מות, אלא עוד הוא זוכה לסם החיים, וצ"ב מהיכי משמע ליה כן. עוד יש לדייק בלשון המדרש שאומר ש"הוציא ספר תהלים והראה לו הפסוק מי האיש החפץ חיים", ולא אמר רק דהראה לו פסוק זה.

על כן נראה, שאכן שמירת הלשון לבד באמת אינו הסם החיים. אלא "ספר תהלים" עצמו הוא הסם החיים, כי שם נאמרה תפלת דוד המלך (תהלים כא, ה) "חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד". ואיתא בספח"ק שכל האומר תהלים בכוונה הרצויה, משתתף עמו דוד המלך בעצמו באותה אמירה. וכן פירשו תפלת ה"יהי רצון" הנהוג קודם אמירת תהלים "שתפן ברחמים אל קריאת מזמורי תהלים שאקרא באלו אמרם דוד המלך ע"ה בעצמו". וכן מפרש כ"ק אא"ז אדמו"ר זי"ע (דברי תורה מהדורא ג אות סה) את הכתוב (עזרא ג, י) "ויסדו הבנים את היכל ד' כו' להלל את ד' על ידי דויד מלך ישראל", ואע"פ שהיה זה בימי עזרא, ודוד המלך כבר לא היה בחיים, מ"מ כיון שהתלבש בנפשם של האומרים שירות ותשבחות שיסד, נחשב כאילו אמרם הוא בעצמו, ועל כן נאמר שהיה ההלל על ידי דויד מלך ישראל. ונראה שמשום כך מיחשב ספר תהלים "סם החיים", כי בו נענה דוד המלך, וכשמשתתף עם האומר, מתברך גם הוא כמותו ב"אריך ימים עולם ועד".

והיינו (ר"ה כה, א) דשלח רבי לרבי חייא סימנא - דוד מלך ישראל חי וקים. ולכאורה במה הוא חי וקים. אלא שבמה שהוא משתתף ומתלבש בכל יהודי האומר תהלים ושירות ותשבחות, בזה גופא הוא חי וקים. ובזה יל"פ בתפלת "ובמקהלות רבבות עמד בית ישראל גו' על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך, ובכן ישתבח שמך לעד מלכנו". כי יש לתמוה, איך נגשים לומר שירות ותשבחות להש"ת, וכי יוכל כל אדם מגושם וכפרי לבא לפני מלך בשר ודם לשיר לפניו שירות ותשבחות, הלא ישאלוהו מי אתה שתשיג חכמת המלך, וחסד המלך כו', שתוכל לומר עליהם שיר ושבחה. וק"ו אלפי פעמים ככה, בקרוץ מחומר בשר ודם העומד לומר שירות ותשבחות לפני מלך מלכי המלכים. אלא כיון שהדברי שירות ותשבחות - אף שיוצאים מפינו, מ"מ הם גם בהווה "דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך", "ובכן", פירוש מטעם זה, נאמר "שתבח שמך לעד מלכנו".

[ובחינה זו ספרו לנו רבוה"ק זי"ע (עיין בית שלמה מאמר אור החיים אות 10), שפעם אחת אירע שכ"ק אא"ז אדמו"ר בעל שם שלמה זי"ע היה בצאנו בימים אחרונים של פסה, וביום אחרון של פסה נתכבד בתפלת שחרית. ואחרי התפלה שאל הגה"ק מצאנו זי"ע את בניו הק' ושאר נכבדים שהיו שם, "האם התבוננתם בתפלת שחרית של מחותני", ואחרי שהשיבו מה שהשיבו, הוסיף ואמר להם "אין אתם מבינים ויודעים

להכיר איך קול זקינו הקדוש בעל בני יששכר מדברת מתוך גרונו, עכדה"ק. וכבר דברנו כמה פעמים ששיחות קודש של צדיקים הם תורה שלימה].

ומה שאין פועלים משאלות הלב בכל פעם שאומרים תהילים, אף על פי שהוא כאילו אמרם דוד המלך בעצמו, הוא מפני שבעוה"ר אנו פוגמים בדיבור ובלשון, ועל כן אין ראוי לדוד המלך להתלבש בפה הפגום ומטונף, וגורמים בזה שלא תחשב אמירת תהילים כאילו אומרם דוד המלך. וזה שהראה לו אותו הרוכל ספר תהילים, ובו כתוב מי האיש חפיץ ימים כו' נצור לשונך מרע כו', פי' שאם תניצור לשונך מרע ומדבר מרמה, ואז תאמר תהילים, יהיה זה הסם חיים ותפעול בעד כל ישראל הצריכים לישועה שיתקיים בהם "חיים שאל ממך נתת לו ארך ימים לעולם ועד".

"אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו" (סוכה נג, א), שגם מי שפגם כבר מועילה לו תשובה. ותקנתו שיעסוק בתורה ותהיה לו מרפא לשון. כדאיתא במדרש (תנחומא מצורע ד) זאת תהיה תורת המצורע, התורה היא רפואתו על לשון הרע, שנאמר (משלי טו, ד) מרפא לשון עץ חיים. ובזה יל"פ "זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע". היינו שכה"ן הוא הצדיק אשר לא פגם בדיבורו, ומשום כך נתנה לו התורה הכוח בדיבור לטמא או לטהר. ולפיכך "הובא המצורע - המוציא רע - אל הכהן". אבל אחרי ש"זאת תהיה תורת המצורע גו", שכבר שב המצורע בתשובה שלימה וניתקן לו אשר חטא, אז "ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה והנה נרפא נגע הצרעת גו", פירוש שצריך הכהן לצאת אליו למקום שהוא נמצא שם, יען שמקום שבעלי תשובה עומדים שם צדיקים אינם עומדים שם (ברכות לד, ב), וביציאתו אליו מראה רום מעלתו של הבעל תשובה.

ויהי רצון שנזכה לתשובה שלימה, שהיא רפואת הנפש, ובה תלויה רפואת הגוף, ועכשיו הזמן גרמא לזה, שחודש אייר הרי הוא ר"ת אני י"י רופאך, וגדולה תשובה שמביאה רפאות לעולם (יומא פו, ב) שנאמר (הושע יד, ה) ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו. ועל ידי שנתעורר בתשובה נפעול רפואה ורחמים בעד כל חולי עם ישראל, ובעל הרחמים ישוב ירחמנו ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ, ונזכה לגאולה שלימה בביאת בן דוד במהרה דידן ברוב רחמיו וחסדיו.

לבנת הספיר

טמא יקרא (יג, מה)

מלמד שצריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים (מועד קטן קה, א)

מספר רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע ב"שער יששכר":

תלמיד היה לו למרן הבעל-שם טוב זי"ע ושמו הרה"ק ר' דוד פירקעס זצ"ל. פעם נסע ר' דוד לארץ ישראל, וקודם נסיעתו, הזהיר לו רבו, רבינו הבעש"ט, שיזהר בדיבוריו ביותר בדרך. ר' דוד זצ"ל לא הבין כלל למה מזהירו רבו בכך, ונסע לדרכו. באמצע נסיעתו עם הספינה, עמד ספינתו ליד נמל, והנוסעים ירדו מהספינה להינפש. גם חסיד זה ירד מהספינה, והיה הולך טרוד בדביקות תום צדקתו, ולא שמע ולא ראה כי כבר הלכה הספינה לדרכה. בהליכתו על הנמל, תעה ובא לתוך חצר גדול ויפה מאוד, ושם זקן אחד יושב ועוסק בתורה. פנה אליו הזקן ושאלו על מצב היהודים במדינתו - רוסיא ואוקריינא, כי שמע שרודפים אותם המלך והשרים, וסובלים שם צרות גדולות. השיבו ר' דוד:

- "ג-ט איז א פאטער". היינו שיש לנו אב הרחמן, והוא מרחם עליהם, ולכן אינם בצרה כל-כך. כי כן היה דרכו מעולם לקבל הכל באהבה.

שאלו הזקן עוד פעם את שאלתו, והוא בשלו, כי הקב"ה מרחם ואין לערער ולהרהר.

בבוא החסיד ר' דוד זצ"ל מארץ הקודש לבית רבו הבעל-שם טוב, הוכיחו הבעש"ט הק' ואמר "הלא הזהרתך קודם נסיעתך שתזהר בדיבורך". והסבירו כי הזקן היה אברהם

אבינו שרצה להציל את ישראל מן הגלות, על-ידי שסובלים צרות כאלו ברוסיה, ושמוכרח להיות הגאולה שלימה. אבל השר המקטרג צוות, כי היהודים בעצמם אינם מבקשים על הגאולה, רק מסתפקים במה שיש להם. ובא אברהם אבינו בעצמו לדרוש על ככה. וכיון שהשבת שאין צרות כל-כך, נתבטל אז הערעור על השרים המצערם את ישראל, ונשארנו בגלות ויספו עוד להרע לנו. ואילו לא היית עונה כך אז היה מתעורר הגאולה שלימה...

ורחץ במים (יד, ח)

במי מקוה (עירובין ד, ב)

סיפר רבינו הק' בעל מנחת אלעזר זי"ע:

פעם אחת נסע הגה"ק הרבי ר' משה ליב מסאסוב זי"ע על ברית מילה סמוך לוולנא (כנודע שהיה מהדר אחר מצוה זו ליסע אפילו לכמה פרסאות) וכל דרי הכפר היו מאנשים ההולכים אחר עקבות הגר"א זצ"ל. הברית היה בערב-שבת קודש, ולא היה אפשר לו עוד ליסע הבית, ונשאר באותו ישוב על שבת קודש. בערב-שבת קודש לפנות ערב, בהליכתו למקוה, יצא אל מחוץ למחנה, והיה שם בית אחד שנתאספו אנשים ונשמע קול בכי ויללה. נכנס הרבי ר' משה ליב לתוכה, וראה כי מושכב במטה אחד גוסס ר"ל, והעם עמדו מסביב ליציאת נשמה. הרבי ר' משה ליב חקר ודרש מה זה מחלתו, והשיבו לו מה זה עסקיכם, הלא תראו המצב, כי עוד בו נשמתו. אמר להם הרבי ר' משה ליב הניחו לי ואפשר אוכל להושיעו. העם שעמדו שם שחקו עליו ודחו אותו. ברם לגודל הפצרתו שיניחוהו סמוך לו, הניחו לו להתקרב להגוסס, ואז אמר תנו לי מעט צפיחת בדבש, ונתנו לידו, ושפך לתוך פיו של הגוסס מלא כף דבש. פתאום נשתנה לצורה אחרת, ותחי-רוחו ושב-נפשו ופתח עיניו. הרבי ר' משה ליב נתן לו שנית, עד שעמד והקים גופו מהמטה ובעמידת רגליו. וצוה הרבי ר' משה ליב כי יתנו לו בכל עת יותר עד שיקום ויתהלך בחוץ, וכן היה.

וכל העם רואים את הפלאות איך האיש הלזה החיה מת ממש, ונתפרסם וגדל שמו בכל המקום לאיש מופת וחרדו ממנו, והריצו אליו בקשתיהם איש כמשאלתו לקבל ברכתו. והיה שם על שבת קודש בכבוד גדול, וכדרכו בקודש זעק בקולות משונות בכל פעם ופעם בעת התפלה מגודל רשפי אש שלהבת י-ה הבויער בקרבו, וגם בשבת קודש בבוקר הלך לטבול במקוה כמנהגו. אחר-כך אמר הרבי ר' משה ליב, כי יען שהיה ירא מלהתנהג כמנהגו בדרכי החסידות שם באותו כפר שהיו כולם תלמידי ואנ"ש של הגר"א זצ"ל, בפרט כשיראו אותו הולך לטבול במקוה בשבת קודש בבוקר, עוד מעט ויסקלוהו, לכן הוצרך להשתמש בנס נפלא גדול כזה להחיות מתים כדי שלא יופרע מעבודתו ויעשה טבילתו באין מפריע לכבוד שבת קודש.

והעמיד הכהן המטהר (יד, יא)

פעם בא הגה"ק ממאגלינצא זי"ע, עם הרבה אנשים מחסידיו, לשבות שבת-קודש פרשת תזריע-מצורע בצל הגה"ק ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע. בשבת כיבדו הגה"ק מפרשיסחא לומר תורה, ולא רצה לסרב, פתח ואמר:

כתיב בפרשה (מצורע יד, יא) "והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואותם לפני ד' פתח אהל מועד", "מטהר" נקרא הצדיק המטהר נפשות ישראל, ובזה יש שני בחינות: "הכהן המטהר", שהוא הצדיק הגדול, ו"איש המטהר", שאינו צדיק כל-כך להיקרא בבחינת כהן המטהר, ונקרא רק איש המטהר. ובזה פירש, "והעמיד הכהן המטהר", הצדיק הגדול, "את איש המטהר", הצדיק שאינו גדול כל-כך, "ואותם" היינו האנשים הבאים עם האיש המטהר, להעמידם "לפני ד' פתח אוהל מועד" להעלותם במדרגה גבוה לפני ד'.

הרבה ומנהג

אמירת הפיוטים בשבתות שבין פסח לשבועות

בשנת ד' אלפים תתנ"ו, בימים שבין פסח לשבועות, היו גזירות נוראות השמדות והריגות על אחינו-בני-ישראל בכל תפוצות אשכנז, כשנסעו הנוצרים בדרכם לכבוש את ירושלים מאת הישמעאלים. על המאורעות אלו תקנו הקדמונים לומר בכל השבתות, בין פסח לשבועות, פיוטים בשעת התפלה - בברכת קריאת שמע (מנהגי דבי מהר"ם מרוטנבערג, מנהגי מהרי"ל בדיני ימים שבין פסח לשבועות, לבוש סימן תצג סעיף ד ובטו"ז שם, ועוד). הפיוטים חלוקים לכמה חלקים: יוצר, אופן, אהבה, זולת וגאולה. והם מדברים אודות צרות שסבלו כלל ישראל, ואשר מצפים ומתאווים כבר להגאולה ולנחמה, והם "מעוררים לב ונפש, ויחדרו לב האדם אשר אם אבן הוא נמוח". וכתב רבינו הק' בעל מנחת אלעזר זי"ע בשער יששכר (מאמרי חדש ניסן מאמר עמר התנופה אות ב) רמז לזה, ד"ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא", **דעמר התנופה** (שכתב האריז"ל שימי העומר הם בסוד הדינים, שמתו תלמידי רבי עקיבא) בגימטריא תתנ"ו, שגם בשנה ההוא נתעורר כח הדינים של העומר.

מנהגינו בקודש הוא, שאף שאין אומרים פיוטים בברכת קריאת-שמע (עיין שו"ע או"ח סימן סח סעיף א), מ"מ מזמרין ואומרים חלקי אהבה וגאולה מהפיוטים אלו, בסעודת שבת בבוקר.

עיין באשל אברהם, להגה"ק מבוטשאטש זצ"ל (סימן סח ס"א) שכתב שבזמנינו אין לומר כלל פיוטים אלו בשבתות זו, כי "מהאר"י ז"ל והלאה, הובטחו עם בני ישראל שלא תהיה עוד גזירת שמד ח"ו על רבים", ולכן "נכון למעט מלומר בשבת קודש דברים [פיוטים] המעוררים דרך עוצב ויגון בשבתות שבין פסח לעצרת כו' ואין לבקש צרכיו בשבת".

אמנם רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע כותב (נימוקי אורה חיים סימן סח סק"ב) "ודבריו ז"ל תמוהים מה שאמר שהבטחו מזמן האריז"ל שלא יהיה עוד גזירת שמד, היכן מצינו כלל הבטחה זו, והלא אדרבה אין לך שעת השמד יותר משנת ת"ח למאות אלפים מישראל ר"ל, שזהו בערך תשעים שנה אחרי האריז"ל". ובדאי שמותר וצריכין לבקש על ביאת המשיח, ועל מה שנתאחר בעוה"ר עד הנה, וכל הגזירות הנוראות הם חבלי משיח עד שיבא במהרה בימינו הלידה בקיום לגמרי. ועל זה "צריכים לעורר יותר, כמו שנאמר בבכי יבאו ובתחנונים אובילים, על הגאולה שלימה בקרוב". ובפרט בימים האלו קודם שבועות צריכין לבקש על הגאולה הממשמש ובא, כמו שאמרו בזהר (תיקון"ו ת"י כא נה, א) בחג השבועות יפקון מן גלותא. "וזהו טעם אבותינו ורבותינו הצדיקים ז"ל שנגנו אלו הפיוטים בסעודת צהרים שבת קודש בין פסח לשבועות", עיי"ש באורך.

ומסיים רבינו זי"ע "ודברי הצדיק בעל אשל אברהם ז"ל נכתבו כלומר רק נרשמו, בלי בחינה ובקורת, ובפרט להדפיסם לא ניתנו כלל, כאשר עוררתי כבר על אשמת המוציא לאור דברים רבים כאלו משמיה דהרב שאין להם שחר, כמו שאמרתי במקום אחר פעמים רבות במקומם (עיי' נימוקי או"ח סימן שלט סעיף ד סק"ב) וכנודע".

[ידוע אשר הגה"ק מבוטשאטש זצ"ל לא סידר כלל כתביו להדפיסם בחיים חיותו, אלא "נקבצו באו המון רבבות ניירות כתובים... והיה מתאנה על אשר עצרוהו מן השמים מלסדר חיבוריו כלבבו... כתביו הרבים מהם נשטמו בידי זרים... המה כספר חתום, כי מי יכיר ברמיזותיו... ויש אשר לפי דרכו הבליע לשונם... והוא כחלום בלא פתרון ואין לבעל הלשון יתרון, גם בלכול גדול הוא הסובב בהם והאור היה משמש בערבוביא... לא סדרום למו אשר לא ימצא האדם מבוקשו עד יחפשנו בין רבבות ענינים ודפים מראש ועד סוף..." (מתוך ההקדמה לספרו דעת קדושים חלק א, עיי"ש באורך). מי שסידר את כתביו של הגה"ק מבוטשאטש זצ"ל, והכינם לדפוס, היה תלמידו הרב שרגא פייויל שרייאר מבראטשין, בעל ההקדמה הנ"ל. נודע בשערים כי הרב שרגא פייויל היה מראשוני הציונית בגליציה, וחבר ב"אהבת ציון" ופעיל ביותר במעשיהם. וכבר יצא נגדו הגה"ק משינאווא זי"ע במכתבים (עיי' תיקון עולם סימן צח), ואכמ"ל בזה, והבין].

"מפסח עד שבועות בכל שבת קודש שחרית, בסעודת עתיקא קדישא, היה [רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע] מנגן בפיוט לשבתים הללו בין פסח לשבועות - אהבה וגאולה, כמנהג זקינו הגה"ק בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע. ומאוד המו מעיו, שפך כמים לבו ונפשו בנחלי דמעות, וכל השומע נתעורר ונתרגש בשעת זמירות פיוטים הללו.

"ורגיל היה לומר, כי הפייטן מדבר קצת מעל לבו, ומצייר צרות ישראל ממש כמו הדור הזה ימי חבלי משיח הנוראים, ובהתעוררת רחמים על גאולתן וישועתן".

דרכי חיים ושלום אות תרכט

דעה חכמה לנפשך

וספרתם לכם... שבע שבתות תמימות תהיינה

להבין פנימית המצוה שנצטוונו (ויקרא כג, מז) "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה".

שבירת הכלים

אמרו חז"ל (בראשית רבה פ"ג ז) שבעת בריאת העולם, "היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן בורא עולמות ומחריבן, עד שברא את אלו אמר דין הניין לי יתהון לא הניין לי". ענין זה נקרא בכתבי האר"י ז"ל בשם "שבירת הכלים", והוא נרמז בתורה (בראשית לו, לא) "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל גו". בפרשה זו מוזכרים שבעה מלכים, מלכי אדום, ובכולם נאמר "וימלך" - "וימת". והיינו שבעת בריאת העולם חלה "שבירה" בז' ספירות התחתונות (חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות), שבירה הוא בחינת "מיתה". וספירות אלו נקראים בשם "ז' מלכין קדמאין", על-שם ז' מלכי אדום שקדמה מלכותם למלכות ישראל.

כדי להבין הענין נשתמש במשל למלך המנהיג את ארצו, ונתבונן באופן בו הוא מנהיג את מלכותו. כאשר המלך רוצה לגזור גזירה מסוימת על תושבי ארצו, הרי הדרך להוציא את הגזירה מכח אל הפועל, הוא ליתן כח וממשלה לשר הממונה על ענינים

אלו. כגון אם הגזירה הוא בענין ממון הוא מעבירו לשר האוצר. אם הגזירה הוא בעניני משפט שבין אדם לחבירו הוא מעביר את פקודתו לשר המשפטים, וכדומה. ולאחר השתלשלויות. מהשר לסגנו, ומסגנו לעבדים העומדים על המשמר, יוצא רצונו של המלך אל הפועל.

הנה כל זמן שכולם, מהשר הגדול עד העבד העומד על המשמר, פועלים ומונהגים תחת סדר מסוים, הרי שהכל הולך למישרים. כל אחד מכיר את מקומו, את כחו ואת מגבולותיו, ופועל לפיהם. ורק על-ידי כולם ביחד, יתכן להביא את רצונו הגדול של המלך לידי מעשה. ברם, כאשר אין מנהיגות, וכל אחד פועל על דעת עצמו, נוצר מצב של "שבירת הכלים". במקום שכולם יפעלו באחדות עם כל שרי ועבדי המלך, כל אחד הולך בנפרד ויחיד. וכאשר עבד קטן נוטל על עצמו אחריות וכח מעבר ליכולתו, הוא נשבר בלי יכולת לעמוד בעול הגדול שנפל עליו בבת אחת.

אני אמלוך

ולנמשל. הספירות שבהם הקב"ה מנהיג את העולמות, אף שבמהותן, כל אחת ואחת ענין בפני-עצמה היא, כל-מקום צריכה שיתכללו כל אחת במדת חברתה. לדוגמא, ספירת החסד, אשר בעצמותה היא ענין של נתינה והתפשטות, אינה יכולה לפעול רק בכח החסד בלבד, צריכה שתהא שיתוף בין שאר הספירות. ספירת הגבורה שמהותה צמצום, גם היא צריכה להתכלל עם מדת חסד. כל אחת תעמוד על מקומה ותתן מקום גם לחברתה.

בעת בריאת העולם "היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן". היינו שרצה הקב"ה שהספירות לא יהיו תחת הנהגה אחת, אלא כל ספירה תפעל ללא שיתוף עם שאר הספירות. כל ספירה כביכול החל לומר "אני אמלוך", כלומר, כל ספירה התגברה לעצמה. וכיון שכן לא היו יכולים להתכלל זו בזו. ובמצב כזו בעל-כרחך נעשה "שבירה", כי לא היה באפשרי שכל ספירה תקבל אור שפעו ית"ש לבדה. וזהו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל ש"שבירת הכלים" נעשה על-ידי שהאורות היו גדולים יותר, והכלים קטנים מהכלים.

תיקון המדות

לאחר מכן ברא הקב"ה עולם שנתקיים, והוא הנקרא "עולם התיקון". בו יש התכללות בין הספירות, ויש הנהגה אחת בין כולם. ברם, מחמת "שבירת הכלים" שהיה, נפלו ניצוצין דקדושה מהכלים שנשברו, אל תוך הקליפות והסטרא אחרא. ועבודתנו בכל דוד ודור הוא, שעל-ידי שנקיים רצון ד' בתורה ומצוות, נברר ניצוצין הללו מבין הטומאה, להחזיר את הרע אל הטוב, ועל-ידי-זה יביא תיקון לעולמות שנשברו.

זהו גם עבודתינו בימי ספירת העומר, לספור בכל שבוע מדה אחת מהז' מדות. בזה מבררים ניצוצין מבין הסטרא אחרא, ומביאין לידי תיקון המדות שנפלו בשבירה. ולכן סופרין גבורה-שבחסד וחסד-שבגבורה, הוא בחינת התכללות הספירות יחד, שזהו תיקנם. וזהו שאמר "וספרתם לכם" מלשון ספיר ובהירות, "שבע שבתות" חיינו המדות להביאם לידי תיקון בבחינת "תמימות", היפוך ענין השבירה, "תהיינה" הויה מחדש על-ידי מעשיך.

על פי: בני יששכר מאמרי חודש ניסן מאמר יב אות ה

מיריין שפירין

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב, ב)

חיים (הלכות מילה) "נהגו בכל מקומותינו שמי שמל את בנו... מתקבצים הקהל זקנים ונשים וטף בליל שמיני... ומנגנין ומשחקין שם". ובדגול מרבבה (י"ד שם) מביא מקור מהש"ס (בבא קמא פ, א) שהיו עורכים סעודה זו על שם שנושע הולד ממעי אמו, ומש"ס (סנהדרין לב, ב) שהיו מדליקים נרות הרבה למשתה זו.

בפשטות, אין סיבה לסעודה זו כשלעצמה. רק מחמת שמבואר בזוהר (חלק א צג, א ואילך) שהתנאים היו נעורים כל הלילה לפני הברית מילה לדרוש ולעסוק בתורה, ואשר מזה נמשך מנהג ישראל להיות ער וללמוד כל הלילה שלפני הברית. וראה בשם הגדולים (מערכת הספרים ערך ז אות מג) שהרב מהר"ר צמח הצרפתי ז"ל היה חולה כשנתיים בדמשק, ונגלה אליו אליהו זכור לטוב,

כתב הרמ"א (יור"ד סימן קעח סעיף ג): יש מקומות שנהגו לערוך שלחן ולשום עליו מיני מאכל, הלילה שלמחר מלין תינוק, ויש בזה איסור משום העורכים לגד שלחן. ובש"ך (סק"ו) "מכל מקום מה שנוהגים בארצות אלו שעושין סעודה בלילה שלמחר מלין התינוק שקורין ווא"ך, אין איסור, דדוקא לשום מיני מאכל על השלחן ולהניחם כך אסור משום דהוי כערוך לגד, אבל בסעודה אין איסור".

סעודה זו, אף כשלעצמה אינה סעודת מצוה, עם-כל-זה נהגו ישראל להרבות בה בסעודה ובשמחה. וכבר הוזכרה סעודה זו במחזור וויטרי (חלק ב סימן תקנ) ש"מנהג אבותינו תורה הוא ויאחז בה צדיק דרכו, אור שמיני בעל ברית עושה סעודה ומשתה כו". ובאורחות

הוצאות על המילה, בא וראה כמה ישראל מחבבין את המצות, שהם מוציאים הוצאות כדי לשמור את המצות ולשמוח בהם, אמר הקב"ה אתם משמרים את המצות ותשמחו בהן, אני מוסיף לכם שמחה". ומה ש"אני מוסיף לכם שמחה" מתקיים בסעודת הווא"ך נאכ"ט, ו"מכאן נהגו אור שמיני בעל ברית עושה שמחה ומשתה ביין ומיני מגדים", עיי"ש. הרי שיש ענין מיוחד ובלעדי להוסיף שמחה ולערון משתה זו בלילה שלפני הברית.

אכן רבינו זי"ע (שם) מתמה קצת, מה שמחה זו עושה בעוד שהוא ערל, הרי היה שייך יותר להוסיף סעודה זו בלילה שלאחרי המילה שתהיה בבחינת כמו מוצאי יום טוב. "אך אמרתי כבר, בהיותי על סעודה כזו, רמז הענין", כעין מה שאמרו חז"ל בקרבנות, דבלילה שלפני היום שהוא ראוי להקרבתו, לא הוי עוד מחוסר זמן לענין קדושה. והכי נמי לענין מילה שהוא בבחינת קרבן (עין זוהר שם צה, א), על כן בלילה שלפניו הוי כבר בבחינת לילה לקדושה. ולזה "שפיר יש סמך לסעודה שעושים אז בשמחה בלילה שלפני המילה, ושאבי הבן לובש אז בגדי שבת כמו ביום המילה", עיי"ש עוד.

ואמר לו שיקבל עליו ללמוד כל ליל ברית מילה לכל היולדים בעיר ויתרפא, וקיבל עליו ותיכף נתרפא. ומהיום ההוא כך היה מנהגו לילך ליל שלפני המילה במקום שיהיה ולעסוק בתורה כל הלילה, עיי"ש. ואשר לכן, כשבאים תלמידי חכמים, קרובים וידידים, להיות נעורים עם אבי הבן, עורכים לפנייהם מאכלים ערבים ונעימים.

ואכן רבינו בעל מנחת אלעזר זי"ע (אות חיים ושלום סימן רסה סק"ל) מתרעם ש"נשתרבב הדבר בכמה קהילות... שעושים העיקר לטפל כל כך והטפל לעיקר, ולא מיביעא הלימוד כליל זה כמעט לא נהגו בו עוד, אך שעל-ידי-זה כמעט נתבטל הסעודה-של-מצוה ביום הברית, שיש כמה פעמים רק כמנין מצומצם, כי בלילה עשו סעודה גדולה, וכל הידידים וקרובים הבעלי-בתים שיש להם פנאי בלילה שאינו זמן משא ומתן באים אז, והסעודה ביום רק לאיזה עניים ושמשים יעשוה", עיי"ש.

והנה, בספר כללי המילה לר' יעקב הגוזר ז"ל (מן הראשונים, שחי בערך שנת תתק"א לאלף החמישי) כותב שמקור לסעודה זו מבואר במדרש תנחומא (תזריע פרק ה): וביום השמיני ימול, "אין כתיב שם שיוציא

אבקש גם לחזור ולקבל על עצמכם
ללמוד שיעורים קבועים בספרי רבותינו הקדושים זי"ע...
ולהרבות עוד להגות בספרי רבותינו הקדושים איש לפי כוחו,
ובפרט בשבתות וימים טובים, שהם הזירת נפשנו.

ממכתב קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
להתאספות אנ"ש בארה"ק בשבת שלפני כ' סיון תשס"ט

